

Михайло Пигель (Схимонах Мар'ян)

*Сторінки життя
Спогади та документи*

СПОГАДИ ПРО СХИМОНАХА МИХАЙЛА-МАР'ЯНА ПИГЕЛЯ

Я познайомився з братом Мар'яном завдяки отцю Севастьянові, який дав мені його адресу і просив, щоб я часом навідувався до нього, а за можливості й потреби допомагав і опікувався ним. І таким чином, узявши адресу, на початку 1990 року, оскільки на той час ми не мали ще такого монастиря, де можна було б зібрати всіх монахів, які ще проживали кожен осібно в своїх помешканнях, приблизно раз на тиждень я навідував бр. Мар'яна в його скромній однокімнатній квартирі по нинішній вулиці Коновальця. Коли я вперше йшов до нього, то хвилювався, як він мене сприйме, і чи захоче взагалі зі мною спілкуватися, бо інші брати-монахи казали, що бр. Мар'ян дуже замкнений у собі, а інша причина мого переживання була в тім, що коли я відвідував інших наших старших отців і братів, то вони деякий час із певною недовірою дивилися на мене, чи я дійсно є монахом, чи якимось аферистом. Проте, коли я починав вести з ними розмову про повернення до легального життя монахів, то дехто з них мав іще сумніви, що таке дійсно можливе.

Та такої недовіри і сумнівів я не зустрів в особі цього праведного старця, бо бр. Мар'ян зустрів мене доброзичливо. Ба більше, коли після нашої першої і надто довгої зустрічі та приємної розмови він відпроваджував мене зі своєї скромної, а, точніше кажучи, аскетичної кімнати, то до зацікавлених сусідів, які зібралися у спільній комунальній кухні, він зі сльозами радості на очах голосно сказав: «А я вам скільки разів говорив, що я не сам, і дочекаюсь, що буду жити в монастирі». З цього випадку я зробив висновок, що бр. Мар'ян дійсно очікував і прагнув жити у спільноті, котру мусив покинути через радянську систему.

Щоразу, коли я його відвідував, він наперед старався запитати мене, хто з монахів ще живе, і як проходить життя в нашому монастирі, а вже потім розповідав про життя своє та інших братів-монахів

у монастирі до його ліквідації. Розповідав багато цікавих історій зі свого життя в сиротинці, а також про свої студії і про дальше життя та працю в Національному музеї у Львові.

Під час таких моїх візитів я хотів йому чимось послужити: чи то в кімнаті прибрати, чи посуд помити, та він просив не робити цього. Він вважав, що я гість у нього, і коли я переконував, що я молодий і мені це легше і швидше зробити, ніж йому, то він дякував і тішився тим, що монастир про нього не забуває, а пам'ятає та дбає.

За дорученням о. Севастьяна і тодішнього ігумена Владики Юліана Вороновського, я приносив бр. Мар'янові дещо з продуктів. Одного разу я прийшов і побачив, що він чимось схвильований і якимось стурбовано попросив: «Брате Василю, вибачте, але мусите попросити для мене покуту в о. ігумена, бо дещо із продуктів зіпсувалося, і я їх викинув, оскільки не маю холодильника, і щоб не було гріха викидати продукти, я поділився з сусідами, а це ж без благословення ігумена, тому прошу: носіть лише стільки, щоб я зміг спожити». Я був вражений з такого прохання, бо будучи молодим, навіть і подумати не міг, що доросла людина повинна просити покуту в настоятеля за такий вчинок. Однак потім зрозумів, що бр. Мар'ян ніколи не переставав бути монахом і дотримувався уставу монастиря, хоча монастиря на той час, як структури, не було. Це був дійсно монах-аскет, це була людина, котра не хотіла чогось понад міру, не збирав зайвого і непотрібного, його весь скарб крився у його серці, він завжди був відкритим душею, правдивою та доброю людиною. Був ревним монахом із стертими вервицями, у скромній цивільній одежі, зношеній, але чистій сорочці, незважаючи на поважний вік. Одного разу ми їхали тролейбусом до собору св. Юра і на моє запитання, чого він собі не присяде, він відповів: «Я так звик, бо молюся стоячи, так зручніше, а сідати не буду через те, що я мужчина, може, хтось слабший собі присяде».

Коли я дивився на нього серед людей у тролейбусі, то своєю поставою він виглядав на монаха-інтелігента.

З часом, коли студитам віддали Кармелітський костел-монастир, я запропонував бр. Мар'янові перейти жити в монастир, на що він радо погодився. І коли ми почали збирати його скромні пожитки, а це –

книги, декілька ікон, які він колись почав малювати, різні шкідливі та ескізи, він попросив мене, щоб я вважав на валізу, а вона була зовсім старенька, то я подумав, що там щось цінне. Але вже потім у монастирі довідався, що в тій валізі зберігався його монаший одяг ще від 1946 року.

Брат Мар'ян був у великому захопленні від монастиря, казав: «Такий гарний монастир у центрі Львова Господь дав нам за поневір'яння». Живучи у львівському монастирі, схимонах Мар'ян радо спілкувався з іншими монахами, радо та ревно дотримувався монаших правил. Коли я приніс йому новий монаший одяг, бо його стареньку рясу вже міль поїла, то він заплакав, і одягаючись, перепитував чи це дійсно для нього, чи це не помилка. Отець Севаст'ян запевнив його, що одяг йому дуже пасує, а він щиро дякував і завжди радо одягав, щоб спільно з усіма молитися в церкві. Якимось я побачив його у клобуку із сивою борідкою в крилосі, як він стояв непорушно на молитві. В той момент він так був захоплений молитвою, що мав вигляд якогось східного патріарха.

У монастирі його любили і шанували, часто просили розповісти про життя в Уневі. Він розповідав про свої зустрічі з митрополитом Андреем Шептицьким, як на прохання тодішнього настоятеля монастиря він, будучи юним художником, малював ікони мінімального іконостасу для митрополита Андрея. На той час митрополит Андрей Шептицький служив уже святу Літургію, сидячи при спеціальному престолу, який бр. Мар'ян сам зробив за розміром стола як п'яти-ярусний іконостас, та ікони до нього сам намалював (цей іконостас зберігся до сьогодні, бо я сам його знайшов на горищі митрополичої палати, коли греко-католики перебралися із собору св. Юра і митрополичої палати).

З бр. Мар'яном можна було поспілкуватися на будь-яку тему і навіть будь-якою мовою. Одного разу бр. Ярослав, який також опікувався ним, бо я працював у владики Стернюка, готувався до іспитів з італійської мови і вправлявся у вимові, то бр. Мар'ян робив йому зауваження чисто італійською мовою, а пізніше з'ясувалося, що він знав досконало і німецьку, і французьку, а коли до нашого монастиря

приїздив хтось із-за кордону, що траплялося дуже часто, то бр. Мар'яну перекладач не був потрібен, проте своїх знань він ніколи не афішував.

Його скромність проявлялася в усьому, а культура поведінки була такою високою, що можна позаздрити, і коли він щось робив, то робив із педантичною акуратністю.

До сьогодні дехто з отців приводить у приклад молодим братам бр. Мар'яна Пигеля. Вони розповідають, як він поводився при столі: коли їв, то ніколи не дотикав виделкою чи ложкою до зубів, а їв дуже тихо й акуратно, а коли ішов на молитву, то по ньому можна було звіряти годинник, він ніколи не запізнювався і не виходив із богослужіння швидше.

Бр. Мар'ян мав багато мрій і планів, бо почав робити ескізи престолу і кивоту для Михайлівської церкви у Львові. І як же він втішився, коли дізнався, що Унівський монастир уже є передано нам, і все запитував, коли ж ми всі переїдемо до Унева. Казав, що там наш рідний дім і там тепер багато справ після советів, і як добре, що то вже знову наше.

На превеликий жаль, на постійне перебування до Унівського монастиря бр. Мар'ян Пигель потрапив вже після своєї смерті 20 травня 1992 року, де спочив на Чернечій горі поміж своїми братами навіки.

 **Ієромонах Севастіян Дмитрух,
мистецтвознавець Марія Гелитович**

КОЛЕКЦІЯ «СТУДІОНУ»: МИНУЛЕ І СУЧАСНЕ

Упродовж місяця – лютого 2005 р. – львів'яни та гості міста мали нагоду бачити чудову виставку в Національному музеї під назвою «Колекція «Студіону»: минуле і сучасне». Метою виставки було представити маловідомі та найбільш вартісні твори колекції «Студіону»